

Stanowisko Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 maja 2023 r. (znak pisma: GUS-GP03.0200.6.2022.18, znak sprawy: GUS-GP03.0200.6.2022), skierowane m.in. do Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji (dalej „PIIT” albo „Izba”), z informacją o możliwości zgłaszania uwag do projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024¹ (dalej „projekt rozporządzenia”), przedstawiamy następujące uwagi do projektowanego rozporządzenia i zwracamy się z uprzejmą prośbą o ich uwzględnienie w toku prac legislacyjnych nad projektowanym rozporządzeniem.

W ocenie Izby zachodzi potrzeba usunięcia z projektu rozporządzenia postanowień, których skutkiem ma być nałożenie na przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązku przekazania danych osobowych abonentów usług telekomunikacyjnych na potrzeby operatu statystycznego. Z projektu części II załącznika do rozporządzenia należy usunąć punkt 49 *Zestawy danych z systemów informacyjnych dostawców publicznie dostępnych usług telefonicznych - Rejestry abonentów publicznie dostępnych usług telefonicznych DPDUT RA 01 – dane o abonentach publicznie dostępnych usług telefonicznych* (s. 765). Usunąć należy również odesłania prowadzące do tego punktu zawarte w opisie działania o symbolu 1.80.02 Operaty Statystyczne (str. 457 i następne – część I załącznika do rozporządzenia).

Punkt 49 w części II załącznika do projektowanego rozporządzenia przewiduje, że dostawcy publicznie dostępnych usług telefonicznych będą zobowiązani do przekazania do GUS, w terminie do 28 lutego 2025 r. (według stanu na 31 grudnia 2024 r.) następujących danych osobowych abonentów:

- imię
- drugie imię
- nazwisko
- numer PESEL abonenta, jeżeli go posiada
- numer identyfikacji podatkowej (NIP) – w przypadku abonenta prowadzącego działalność gospodarczą, jeżeli jest dostępny
- przydzielony numer abonenta z planu numeracji krajowej dla publicznych sieci telekomunikacyjnych związany ze świadczoną usługą połączeń głosowych (numer abonencki)
- numer telefonu kontaktowego, jeżeli jest dostępny
- w przypadku abonenta publicznie dostępnej usługi telefonicznej świadczonej w ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej – adres miejsca zamieszkania
- w przypadku abonenta publicznie dostępnej usługi telefonicznej świadczonej w ruchomej publicznej sieci telekomunikacyjnej – adres do korespondencji, jeżeli jest on inny niż adres miejsca zamieszkania
- w przypadku abonenta publicznie dostępnej usługi telefonicznej świadczonej w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej – adres miejsca, w którym znajduje się zakończenie sieci udostępnione temu abonentów.

¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12371958>

Dane osobowe abonentów mają zostać przekazane do GUS na potrzeby działania oznaczonego numerem 1.80.02, a więc na potrzeby tworzenia i aktualizowania przez GUS operatów szacunkowych, które same w sobie nie są badaniem statystycznym, a stanowią narzędzie wykorzystywane przez GUS do prowadzenia badań statystycznych.

W ocenie Izby powyższe postanowienia powinny zostać usunięte z projektu rozporządzenia, gdyż wydanie rozporządzenia bez tej zmiany będzie prowadziło do naruszenia konstytucyjnych gwarancji dla praw i swobód obywatelskich. Biorąc pod uwagę, że problematyka pozyskiwania przez GUS danych osobowych abonentów jest przedmiotem trwającego dialogu pomiędzy Izbą a Presem GUS (korespondencja w tej sprawie stanowi załącznik do niniejszego wystąpienia) w tym miejscu jedynie w skrócie pragniemy przypomnieć najważniejsze argumenty przemawiające za postulowaną przez nas zmianą do projektowanego rozporządzenia.

Konstytucja RP stanowi, że władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż **niezbędne** w demokratycznym państwie prawnym (art. 51 ust. 2 Konstytucji RP). Prezes GUS – tak jak każdy inny organ administracji publicznej – nie może pozyskiwać, gromadzić i udostępniać informacji o obywatelach innych niż niezbędne. Innymi słowy, Prezes GUS – tak jak każdy inny organ administracji publicznej – może pozyskiwać, gromadzić i udostępniać tylko takie informacje o obywatelach, które są niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Nie przydatne, nie ułatwiające pracę, a właśnie niezbędne, czyli takie, bez których organ nie może wykonać powierzonych mu zadań i obowiązków. Z posiadanych informacji wynika, że GUS rozpoczął pozyskiwanie danych osobowych abonentów od dostawców usług telefonicznych w 2020 r., a zatem przed 2020 r. GUS prowadził badania statystyczne nie zbierając od przedsiębiorców telekomunikacyjnych danych osobowych abonentów. Jak wynika z przekazywanych nam informacji rozpoczęcie zbierania tych danych w 2020 r. podyktowane było troską o zdrowie ankietowanych i respondentów w związku z epidemią COVID-19. Kontakt telefoniczny z respondentem, celem przeprowadzenia wywiadu statystycznego, w miejsce kontaktu osobistego, chronił przed zarażeniem COVID-19. Jako Izba ze zrozumieniem podchodzimy do szczególnych wymagań i okoliczności wynikających ze stanu nadzwyczajnego jakim była epidemia. Nie sposób jednak nie zauważyć, że stan epidemii został w Polsce odwołany i obecnie obowiązuje stan zagrożenia epidemicznego, który również ma zostać niebawem odwołany (Ministerstwo Zdrowia prowadzi prace nad rozporządzeniem odwołującym stan zagrożenia epidemicznego ze skutkiem od 1 lipca 2023²). Nie ma zatem powodów i podstaw do kontynuowania praktyki stworzonej na potrzeby stanu nadzwyczajnego, jakim była epidemia COVID-19. Dane osobowe abonentów usług telekomunikacyjnych, nawet jeśli były dla GUS niezbędne ze względu na ryzyka wywołane przez COVID-19, to nie mogą być dalej uznawane za niezbędne, skoro znika główny powód, dla których dane te zaczęły być przez GUS gromadzone.

Po drugie, wydanie projektowanego rozporządzenia bez postulowanych przez PIIT zmian, będzie oznaczało przekroczenie delegacji ustawowej zawartej w art. 18 ust. 1 ustawy o statystyce publicznej (dalej „ustawa”). Przepis ten upoważnia Radę Ministrów do corocznego ustalania, w drodze rozporządzenia, programu badań statystycznych statystyki publicznej. Rozporządzenie ma zatem określać program badań statystyki publicznej, a operat do badań statystycznych – jak sama nazwa wskazuje – nie jest badaniem statystycznym. Zgodnie z ustawą badania statystyczne to zbieranie, gromadzenie i opracowywanie danych statystycznych oraz ogłaszanie i udostępnianie wyników dokonanych obliczeń,

² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12372002>

opracowań i analiz, w tym podstawowych wielkości i wskaźników. Natomiast operat do badań statystycznych jest narzędziem do prowadzenia badań statystycznych. Jak wynika wprost z projektu rozporządzenia dane osobowe abonentów usług telefonicznych mają być pozyskane przez GUS nie na potrzeby badań statystycznych, a na potrzeby stworzenia operatorów statystycznych, a więc jako narzędzie (kontakt telefoniczny z respondentem) do prowadzenia badań statystycznych. Na podstawie tak zgromadzonych przez GUS danych osobowych abonentów usług telefonicznych nie zostaną przeprowadzone i nie powstaną wyniki obliczeń, opracowań i analiz, czyli nie powstaną „produkty” właściwe dla badania statystycznego w rozumieniu ustawy. Pozyskane przez GUS dane osobowe abonentów usług telekomunikacyjnych posłużą do nawiązania kontaktu telefonicznego z abonentami celem zebrania od abonenta informacji i dopiero te informacje posłużą do przeprowadzenia badania statystycznego. A skoro operat do badania statystycznego to coś innego niż badanie statystyczne, to rozporządzenia Rady Ministrów wydawane na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy mogą określać wyłącznie badania statystyczne, a nie mogą określać operatorów statystycznych. Wydanie na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy rozporządzenia opisującego nie tylko badania statystyczne, ale również operaty dla badań statystycznych, będzie stanowiło przekroczenie delegacji ustawowej zawartej w tym przepisie, a to natomiast może powodować wadliwość całego rozporządzenia. Rozporządzenie wydane z przekroczeniem delegacji ustawowej oznacza naruszenie art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, stanowiącego, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Jeszcze raz zwracamy uwagę i podkreślamy, że projektowane rozporządzenie przewiduje pozyskiwanie przez GUS danych osobowych abonentów usług telefonicznych nie na potrzeby badania statystycznego a na potrzeby operatorów statystycznych.

Biorąc powyższe pod uwagę zachodzi potrzeba usunięcia z projektu rozporządzenia postanowień, których skutkiem ma być nałożenie na przedsiębiorców telekomunikacyjnych obowiązku przekazania danych osobowych abonentów usług telekomunikacyjnych na potrzeby operatu statystycznego. Z projektu części II załącznika do rozporządzenia należy usunąć punkt 49 *Zestawy danych z systemów informacyjnych dostawców publicznie dostępnych usług telefonicznych - Rejestry abonentów publicznie dostępnych usług telefonicznych DPDUT RA 01 – dane o abonentach publicznie dostępnych usług telefonicznych (s. 765)*. Usunąć należy również odesłania prowadzące do tego punktu zawarte w opisie działania o symbolu 1.80.02 Operaty Statystyczne (str. 457 i następne – część I załącznika do rozporządzenia).

Ponadto prosimy o rezygnację z wpisywaniu obowiązku przekazywania danych osobowych abonentów usług telefonicznych do przyszłych rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na kolejne lata (2025, 2026 itd.).